

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 24.

V Mariboru, dne 14. junija 1900.

Tečaj XXXIV.

Desrica je razpadla.

Po zadnjih državnozbornih volitvah se je sestavila v državnem zboru večina iz strank, katere je vezalo skupno načelo narodne ravnopravnosti in zdrave socialne preosnove. To pa je zelo vznemirilo naše Slovanom neprijazne plemenitaške in vojaške kroge, a tudi levičarske stranke, ki se kot zastopnice kapitalizma boje vsake preosnove sedanjih družabnih razmer. Zato so napeli ti činitelji vse sile, da bi razrušili večino ali vsaj onemogočili njen upliv na notranji razvoj avstrijske države. Danes lahko rečemo, da so se jim vse nakane izpolnile. Tri leta niso pustili večine do dela, a pred kratkim, dne 7. junija, se jim je tudi posrečilo, razrušiti večino.

Badenijsko ministerstvo, čeprav ni hotelo ali pravzaprav ni smelo pripoznati večine, se je vendar začelo nekoliko približevati njenemu programu glede narodne enakopravnosti ter je izdalo za Česko jezikovne naredbes. Ta pravičen korak pa je nemške stranke v državnem zboru tako razburile, da so počeli divjati z obstrukcijo. Obstrukcija bi se dala ukrotiti z odločnim vladnim nastopanjem. A vsled uplivanja nemških plemenitaških in vojaških krogov vlada ni smela pokazati odločnosti. Ministerstvo za ministrstvom je moralo odstopiti. Ministerstvo Claryjevo pa se je nazadnje udalo nemškim upornežem ter preklicalo jezikovne naredbes za Česko. To je bila zaušnica v obraz češkega naroda, a tudi vsem drugim slovanskim narodom, ki zahtevajo jezikovno enakopravnost. V Avstriji bi ne smeli vladati Nemci,

ampak le na vse narode se ozirajoča pravica. Visoko omikani češki narod je silil svoje poslance, naj se v državnem zboru uprejo nemškemu krivicoljubju. In začeli so z obstrukcijo. Večina jih je skrajno podpirala. V zadnjem času pa se je posrečilo levičarskim nemškim strankam nekatere Poljake in konservativne Nemce dobiti na svojo stran. To je bilo dne 7. junija. Poljaki in konservativni Nemci so v svoji kratkovidnosti pustili večino ter se približali levičarjem, da sestavijo z njimi novo večino, ki bi naj silovito udušila češko obstrukcijo ter v državnem zboru omogočila delo, a levičarjem pomagala na krmilo. Toda narediti so račun brez Čehov. Ko so hoteli levičarji in po njih zapeljani Poljaki ter konservativci s silo vreči češko obstrukcijo ob tla, tedaj so se Čehom podvojile njih moči, njih obstrukcija je postala tako odločna, da je minilo komaj šest ur, in ministrski predsednik Koerber je uvidel, da so Čehi nepremagljivi, in že dne 9. junija ob 1/4 na 1 po polnoči je naznanil, da zaključuje zasedanje državnega zbora.

Kje so bili naši poslanci v teh hudih časih? Z veseljem in zadovoljstvom lahko rečemo, da vedno na pravem mestu, ob strani Čehov. Posebno v zadnjem času so se držali uzorno. Ko so se Poljaki in konservativci začeli nagibati na levo, so jugoslovanski poslanci napenjali vse sile, da jih obdržijo pri večini in s tem ohranijo češkim zahtevam najmočnejšo zaslombo. In ko so Poljaki in konservativci vendar le desertirali, Jugoslovani niso šli za njimi, ampak so se tesneje zvezali s češkimi veleposestniki in

katoliško osrednjo stranko ter kot prijatelji stali ob strani hudo skušanih Čehov. To samozavestno postopanje naših poslancev jim je pridobilo tudi v celi avstrijski javnosti pri prijateljih in neprijateljih ugled, kakoršnega se menda nikdar niso imeli.

V državnem zboru sedaj ni več nobene večine. Brez večine pa je nemogoče vladati. Ministerski predsednik Koerber si bo torej moral iskati večino. Veliko vprašanje je, ali si bo jo našel ali ne. Pač pa se slišijo glasovi, da se bo okoli zveze, ki so jo osnovali jugoslovanski poslanci s češkimi veleposestniki in s katoliško osrednjo stranko, iz lastnega nagiba zopet kmalu zbrala večina strank, ki si želijo narodnostnega miru in zboljšanja slabih gospodarskih razmer v naši državi.

Govori se tudi, da bo ministrski predsednik razpisal nove volitve za državni zbor, ker s sedanjimi poslanci ne more naprej. Slovenci torej naj bodo pripravljeni, da jih nove volitve ne iznenadijo. Sicer pa sa nam ni treba bati novih volitev. Doma ne bomo izgubili mandatov, na Dunaju pa bomo našli po volitvah novih prijateljev in zaveznikov.

Avstrijski narodi imajo sedaj hude čase. Za njih gospodarski blagor se zadnja leta skoro nič ne stori, kajti v Avstriji se bije sedaj vroč boj, ali naj vladajo v njej Nemci po svoji volji, ali pa naj vlada za vse narode enaka pravica. Ta boj se mora izvojevati, prej ne bo miru. Kdor si želi končnega miru, mora tudi pripustiti ta boj. Slovenci stojimo na strani, kjer se bojuje za pravico in kjer bo, tako trdno upamo, nazadnje tudi zmaga.

Listek.

Med ogerskimi Slovenci.

Maribor dne 11. junija 1900.

Bila je binkoštna sobota. Hajd na kratko potovanje! S prijateljem sva se odločila, da greva med ogerske Slovence. Ko so se prvi solnčni žarki razlili nad Mariborom, odpihal je z nama vlak v glasnih daktilih proti Spielfeldu. Tukaj smo morali izstopiti, ki smo hoteli dalje proti Radgoni in Ljutomeru. Na spielfeldskem kolodvoru sva našla dragega prijatelja izza mladih let. Ker smo morali čakati na vlak, sprehajali smo se na peronu sem in tje ter živahno kramljali o tem in onem, seveda v svoji materinščini. Nam se je zdelo samoumevno, da govorimo v slovenščini, a ne tako nekemu drugemu potovalcu, ki je tudi čakal na radgonsko-ljutomerski vlak. Hudo nas je pogledaval po strani. Postali smo radovedni, kdo da je. Jeden izmed nas potegne smodko iz žepa ter jo ponudi vratarju za uljudnim vprašanjem: »Kdo je oni tam?« Odgovor: »Grof Stürgkh!« In sedaj smo tudi mi hudo pogledovali grofovskega sopotovalca. Torej z največjim neprijateljem slovenskega naroda in sploh Slo-

vanov se bomo morali danes do Halbenrajna voziti skupaj. V Halbenrajnu ima grof Stürgkh svojo grajščino. Grof Stürgkh je dolg človek, iz obraza mu odseva nemška brezobzirnost, v govoru po plemenitaško zateguje in naglašja. Lasje mu že sivijo, poznati mu je okoli petdeset let.

Čakanja je bilo konec. Vsi smo se vozili v tretjem razredu, kakor smo si zatrejvali, zaradi svojega demokratskega mišljenja. Vožnja se nam je zdela zelo kratka. Kako tudi ne? Govorili smo o vseh važnejših stvareh, ki sedaj vznemirjajo slovensko javnost: o kranjsk. razporu, o jungovskem učiteljstvu, o slovenskem časnikarstvu, o našem najnovejšem leposlovju ter še o marsičem drugem. V Radgoni smo si dali roke v slovo in midva s prijateljem sva jo mahnila proti Cankovi (Hidegkut) na Ogersko.

Ogerskih Slovencev so našli pri zadnjem ljudskem štetju nad 70.000, torej približno toliko kakor je Slovencev v Trstu in Istri. Zveza ogerskih Slovencev z drugimi Slovenci je bila že od nekdaj jako rahla. Ločila nas ni samo Mura, ampak tudi zgodovina. Imeli smo sicer nekoliko časa skupno zgodovino z ogerskimi Slovenci. To je bilo takrat, ko smo bili z njimi združeni v deželi Panoniji in ko so vladali čez nas slovenski knezi kakor Privina in Kocelj. Potem pa je prišel tuji

meč, in ogerski Slovenci so prišli pod madžarski, mi pa pod nemški upliv. Stoletja, ki so minola od istega časa do danes, so skrčila tudi ozemlje ogerskih Slovencev, a izbrisala ga niso. Vendar jih je mnogostoletni tuji upliv zazibal v trdno narodno spanje. Niti narodno gibanje v letih 1840—50 jih ni vzbudilo. Pač pa je prineslo l. 1844. za njih narodnost novo nevarnost, kajti to leto se je proglasila madžarsčina vladnim in uradnim jezikom. Še le v novejšem času začela je tudi ogerske Slovence buditi zarja narodne zavednosti.

Zveza ogerskih Slovencev s Štajarci je začela postajati v zadnjem času zopet živahnejša. To je nasledek napredujoče omike in prosvete, ki podira tudi najtrdnjše meje. Slovenske knjige, posebno Mohorjeve, si pridobivajo na Ogerskem vedno več čitateljev. Tudi slovenski časniki pridno obiskujejo pozabljeno ozemlje ogerskih Slovencev. Največ pa je menda uplivalo živahno pismo in kolikor mogoče, tudi osebno občevanje štajarske duhovščine z ogersko. Med prejšnjo ogersko duhovščino še je le par duhovnikov čutilo s Slovenci. Mlajša duhovščina pa je skoro brezizjemno narodnega mišljenja. In svojega prepričanja ne hrani samo za se, ampak je širi tudi med ljudstvom in med dijaštvom. Za ogerske Slovence je začela